

Висновки

Міське орієнтування – навик, який можна розвинути в собі із досвідом. Але без певних елементів міського середовища, які допомагають визначити себе у просторі, це доволі складне завдання. Якщо таких елементів немає історично, їх розроблення та впровадження в структуру і дизайн міста має бути одним з важливих завдань міської влади. Нетуристичні міста також потребують уніфікованої та полімовної системи орієнтування, адже тенденція до зникнення меж і кордонів між країнами в майбутньому буде лише посилюватись. Єдина система знакування вулиці і будинків у всіх містах України, адаптована під зовнішній вигляд та дизайн кожного конкретного міста, має бути розроблена і впроваджена на національному рівні.

1. Kciniagek A.A. *On Orientation in Urban Space* / A.A. Kantarek. – Krakow: Cracow University of Technology Press, 2008. – 125 p. 2. Система туристичного знакування міста Тернопіль. – 2011. – 34 с. // Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.larnopol.te.ua/download/vkaz_tarnopol/Ternopil_signage_hook.pdf. 3. Скороходова А, В. Сучасне архітектурне середовище та його вплив на поведінку людини / А. В. Скороходова, Ю. В. Купрійова // Вісник національного університету “Львівська політехніка”. – 2008. – № 632. – С. 131–133.

УДК 711

В.І. Проскуряков, А.С. Паскевська

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра дизайну архітектурного середовища

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАКОРДОННОЇ ТА ВІДЧИЗНЯНОЇ АРХІТЕКТУРИ СЕРЕДОВИЩА ВІДПОЧИНКУ. РІЗНОВИДИ РЕКРЕАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

© Проскуряков В.І., Паскевська А.С., 2014

Розглянуто приклади закордонної та вітчизняної практики облаштування громадських будівель та споруд у рекреаційному середовищі. Проведено класифікацію громадських споруд у середовищі відпочинку.

Ключові слова: рекреаційна архітектура, громадські будівлі та споруди, середовище відпочинку.

The examples of foreign and domestic practice of public buildings and constructions arrangement were reviewed. A classification of public recreation facilities in the environment was carried out.

Key words: recreational architecture, public buildings, recreation area.

Постановка проблеми

Невід’ємним фактором при проектуванні громадських будівель та споруд є організація навколишнього середовища. Для порівняння закордонної та вітчизняної практики проаналізовано рекреаційну архітектуру та рекреаційні простори довкола неї.

Мета статті

Мета статі – показати широкий спектр різного виду підходів до вирішення просторів середовища відпочинку.

Виклад основного матеріалу

Рекреаційна архітектура – це вид архітектурної діяльності, об’єктом якої є формування рекреаційних просторів, вона близька за проблематикою до ландшафтної архітектури: поєднання штучного і природного середовища, оскільки ландшафт є головним середовищем рекреації.

Протягом всієї історії різноманітність архітектури залежала від національних особливостей народів, їх побуту, культури; природних і кліматичних умов; географічного місцезнаходження.

Рекреаційна архітектура знайшла своє вираження в тріаді: праця – відпочинок – проживання, проголошеній французьким архітектором Ле Корбюзьє. Нерозривність цих функцій відбилася у взаємопроникненні архітектурних середовищ відпочинку, праці та побуту.

Одним із типів рекреаційного середовища є міський центр дозвілля. Міський центр дозвілля розміщується в центрі міста або на “порозі” міста або зливається з установами позаміського середовища; об’єднує різні за функціями установи: видовишно-розважальні, інформаційно-пізнавальні, науково-творчі, цікавого (розважального) харчування та торгівлі, профілактики та релаксації. Типи дозвілля включає водні та паркові, лінійні і просторові, природні та урбанізовані рекреаційні освіти. Розглянуто паркову освіту на прикладі “Гайд-парку” в Лондоні (Англія). Гайд-парк (англ. Hyde Park) (рис. 1) – один з найбільших парків (1.5 км²) у центрі Лондона з великим озером Серпентайн. На території парку розташовано музей і арку Веллінгтона. У Гайд-парку відбулась перша Всесвітня виставка (павільйон “Кришталевий палац” було змонтовано з виготовлених заздалегідь конструктивних елементів: металевих стійок, металевих ферм і рам зі скляним заповненням, що створювало враження легкості, наповненої повітрям і світлом (рис. 3)). На його території прокладено доріжки для велосипедистів і знаходиться найвідоміша у світі алея для кінної їзди. Прикладом вітчизняної містобудівної рекреації є національний парк “Софіївка” (рис. 2) – площею 179,2 га, парк, науково-дослідний інститут Національної академії наук України – місце відпочинку, яке щороку відвідують близько 500 тисяч людей. Парк “Софіївка” заснований магнатом Станіславом Щенським Потоцьким та названий на честь його дружини Софії Віт-Потоцької. Парк “Софіївка” – пам’ятник краєвидного типу світового садово-паркового мистецтва кінця XVIII – першої половини XIX століть, розташований у північній частині міста Умань Черкаської області. За задумом архітектора, парк є наочною ілюстрацією до окремих частин поем Гомера “Іліада” та “Одіссея”. До виставково-експозиційних будівель відносяться будівля павільйону “Кришталевого палацу” на всесвітній виставці та МВЦ у Києві (рис. 4). “Кришталевий палац” – перша велика будівля павільйону, виконана повністю із металу і скла і зведена для Всесвітньої виставки в Гайд-парку (Лондон, 1851), вразила новизною технічних прийомів і визначила майбутній розвиток будівельної техніки. “Міжнародний виставковий центр” – сучасний комплекс світового класу для організації елітних міжнародних виставкових форумів, конгресів, презентацій та культурно-художніх шоу. Ця найбільша виставкова споруда України поєднує в архітектурному ансамблі три павільйони загальною площею 58000 кв.м.

Іншим типом рекреації є архітектура громадських будівель у середовищі відпочинку. В архітектурі театральних будинків отримав розвиток романтизм, метою якого було прагнення відобразити місцеві національні традиції. Вони розміщувалися в місцях максимальної видимості, що створювало підкреслено виразні ансамблі. Характерною спорудою є будинок театру Опери в Парижі (рис. 5). Театр Опери мав глядацький зал на 2 тис. місць і найбільшу на той час сцену. Він слугував також місцем офіційних і світських зустрічей, чому відповідали великі фойє і кулуари, ложі і парадні сходи. Площа перед будівлею призначалася для прийому публіки і дефілювання офіційних кортежів. Паризька Опера стала зразком для театральних будівель Одеси, Дрездена, Нью-Йорка. Прикладом видовишно-розважального закладу є Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької (рис. 6) – одна з найвизначніших споруд Львова, збудована наприкінці періоду, який в історії архітектури характеризується як “історизм”, або “еклектика”. Стилістично споруда належить до неоренесансу та необароко, присутні також елементи модерну. Застосовано велику кількість форм обидвох стилів та рясне скульптурне декорування. Ретельно опрацьовано і декоровано усі фасади, а не лише головний, оскільки споруда не входить у жодну лінійну забудову і має достатньо добрий круговий огляд. Будівлю на залізобетонному фундаменті і кам’яному цоколі збудовано переважно з цегли. У перекриттях застосовано залізобетонні конструкції. Займає територію розмірами 45×95 м.

Народні будинки відігравали значну роль у суспільному житті, зводилися в промислових центрах країни. Завданням народного дому було обслуговування культурно-освітніх потреб суспільства. У народному домі в Брюсселі (рис. 7) було розміщено: театральний зал або зал зборів, клубні приміщення, бібліотеку, ресторан, магазини, складські та конторські приміщення. Незвичайна об’ємна побудова будівлі – неправильна форма плану, криволінійний обрис головного фасаду – відповідала новому завданню мистецтва: “прикрасити будні життя”, внести в оточення людини химерні, незвичайні форми. До

культурно-просвітницького вітчизняного типу належить Народний дім у Львові – одна із найстарших і найбагатших культурно-освітніх установ в Галичині. Існувала в період з 1849 по 1939 роки. Під час будівництва використано деякі елементи від колишнього монастиря. Збережено навіть кривизну фасаду з боку вулиці Театральної. Реконструкції проводились у 1928 році (архітектор А. Каплонський) і у 1930 році (архітектор А. Опольський). Нині у будинку № 22 на вулиці Театральній розміщено Окружний будинок офіцерів та кінотеатр мережі “Кінопалац”.

З розвитком науки та мистецтва з’явилася потреба у великих будівлях музеїв. У архітектурі національних музеїв з’являються національні традиції. Це наприклад, Національний музей у Празі (рис. 9), який зведено у 1885–1990 рр. за проектом архітектора Йозефа Шульца на місці колишньої Кінської брами, являє собою величну неоренесансну розкішну будівлю заввишки понад 70 метрів і завдовжки (фасад) близько 100 метрів. Монументальна споруда з великим куполом, яка є домінантою Вацлавської площі, має для чеського народу особливе, символічне значення – на головному фасаді розміщено алегоричні скульптури земель Чехії, головних чеських річок Влтави та Лаби. Власне під куполом міститься Чеський Пантеон – збірка скульптурних погрудь видатних діячів чеської історії та культури. До вітчизняних науково-просвітницьких громадських будівель належить Національний художній музей (рис. 10) – один із найбільших і найстаріших в Україні. За тривалий період існування (понад 100 років) в його фондах зібрано унікальну колекцію творів українського живопису, скульптури та графіки від XII ст. до сучасності. Фонди Національного художнього музею України сьогодні налічують близько 40 000 експонатів, серед яких шедеври українського та закордонного живопису, скульптури та графіки від часів Київської Русі до сьогодення. Завдяки цьому він став одним із центральних закладів зі збереження, вивчення та популяризації національного образотворчого мистецтва, джерелом духовної культури.

Приклади міського типу дозвілля та архітектури громадських будівель та споруд у рекреаційному середовищі

№ з/п	Закордонні приклади	Вітчизняні приклади
1.	Містобудівні	
	 <i>Рис. 1. Гайд-парк (англ. Hyde Park). Лондон, Англія</i>	 <i>Рис. 2. Парк “Софіївка”. Умань, Україна</i>
2.	Виставково- експозиційний	
	 <i>Рис. 3. Будівля павільйону “Кришталевий палац” на Всесвітній виставці. Лондон, Англія</i>	 <i>Рис. 4. Будівля “Міжнародного виставкового центру”. Київ, Україна</i>

3.	Видовищно-розважальний	
	 <i>Рис. 5. Будинок театру Опери. Париж, Франція</i>	 <i>Рис. 6. Національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької. Львів, Україна</i>
4.	Культурно-просвітницький	
	 <i>Рис. 7. Народний дім. Брюссель, Бельгія</i>	 <i>Рис. 8. Народний дім. Львів, Україна</i>
5.	Науково-просвітницький	
	 <i>Рис. 9. Національний музей. Прага, Чехія</i>	 <i>Рис. 10. Національний художній музей. Київ, Україна</i>

Висновки

Рекреаційні простори є невід'ємною складовою рекреаційної архітектури. Головною метою є досягнення гармонії штучного середовища із середовищем природнім, історичним і культурним для комфортного відпочинку людини.

У даній статті розглянуто приклади закордонної та вітчизняної практики. Роблячи висновок, можна зазначити, що вітчизняні будівлі та споруди з рекреаційною функцією знаходяться у незадовільному стані порівняно з закордонними.

Незалежно від типу громадських будівель і споруд довколишнє середовище повинно використовувати форми і засоби по створенню комфортного перебування як у рекреаційному просторі, так і у рекреаційній архітектурі. Отже, архітектура і простір довкола неї впливають на якість життя та формують світогляд суспільства у цілому.

1. http://tourlib.net/books_tourism/lukjanova.htm. 2. <http://www.directsourcelight.com/otdih-i-arhitektura.html>. 3. <http://eprints.kname.edu.ua/17214/1/555559.pdf>. <http://www.dissercat.com/content/>

osobennosti-formirovaniya-sistemy-zdaniy-i-kompleksov-otdykha-i-turizma-v-svobodnoieconomic. 5. <http://www.frantsiya.com/parizhskie-zametki/grand-opera/>. 6. http://www.liveinternet.ru/users/la_belle_epoque/post234627956/ 7. <http://www.praga-ru.com/muzeipragi/natsionalnyiymuzey.html>. 8. <http://kiev.glo.ua/cultura/Nacionalnyj-hudozhestvennyj-muzej-Ukrainy.html>9.<http://vinnitsaok.com.ua/kytaets-hochet-postroyt-hrustalnyj-dvorets129586.html>. 10. <http://mvexpo.com.ua/ru/>. 11. <http://infoolondone.com/>. 12. <http://www.doroga.ua/poi/Cherkasskaya/Umanj/Sofievka/466>

УДК 711

В.І. Проскуряков, Ю.С. Тимошенко
Національний університет "Львівська політехніка",
кафедра дизайну архітектурного середовища

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАКОРДОННОЇ ТА ВІТЧИЗНЯНОЇ АРХІТЕКТУРИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОСТОРУ У ГРОМАДСЬКИХ ЦЕНТРАХ ЖИТЛОВИХ МАСИВІВ

© Проскуряков В.І., Тимошенко Ю.С., 2014

**Розглянуто громадські центри житлових масивів на теренах України та Європи.
Проведено класифікацію громадських будівель та споруд.**

Ключові слова: житловий масив, громадський центр, функції громадського центру.

**Community centers of residential areas are considered on the walks of life of Ukraine
and Europe. Classification of public buildings and facilities is conducted.**

Key words: housing estate, public center, functions of public center.

Постановка проблеми

Громадський простір житлового масиву повинен виконувати певні функції для забезпечення комфорту мешканців цього району. На жаль, у багатьох таких районах ці функції порушуються або не забезпечуються зовсім. Тому на вдалих прикладах європейської та української практики визначено основні аспекти правильного підходу до організації громадських просторів.

Мета статті

Метою статті є визначення функцій громадського простору, порівняння архітектури таких просторів у Європі (на прикладі району Бастилії) та Україні (на прикладі району Оболоні).

Виклад основного матеріалу

Житловий масив (у структурі міста як обласного центру) – це структурний елемент житлового середовища, обмежений магістральними або житловими вулицями, проїздами, природними межами площею до 50 га з повним комплексом установ першої необхідності. Громадський центр житлового масиву – певна територія, де сконцентровано основні об'єкти побутового призначення, установи управління, об'єкти економічної діяльності та культурно-просвітницькі споруди, а також потужні вузли громадського транспорту. У комплексі громадський центр повинен забезпечувати нижчеперелічені функції: духовну, культурно-просвітницьку, торговельну, розважальну та рекреаційну.

Громадський центр – певне середовище, де сконцентровано основні об'єкти побутового призначення, установи управління, об'єкти економічної діяльності, культурно-просвітницькі споруди та потужні вузли громадського транспорту. В ідеальному співвідношенні громадський центр повинен забезпечувати такі функції, як духовна, культурно-просвітницька, комерційна, розважальна та рекреаційна. Для підтримання духовної функції необхідна сакральна споруда, яка